

Omówienie nadesłanych książek

ŚWIERZAWSKI Waław Józef bp, *Amen Hioba. Próba niezawinionego cierpienia*, Sandomierz 2005.

Ta stosunkowo niewielka, małego formatu pozycja (264 s.) jest lekturą bardzo cenną, bo wprowadza w najtrudniejszy problem ludzkiego życia — problem cierpienia, problem, który wciąż, w każdej epoce, podejmują filozofowie, teolodzy, który rodzi najtrudniejsze pytanie — pytanie o ostateczny sens życia. Cierpienie, a z nim związane umieranie, to najtrudniejszy test, egzamin człowieczeństwa, wiary, miłości. Otóż, autor podejmuje ten trudny temat na kanwie doświadczeń Hioba i w perspektywie tajemnicy Krzyża Chrystusowego, w ramach uobecniającej się ofiary Chrystusa w misterium Eucharystii.

Warto tu dodać, że ta książka jest dedykowana „Umiłowanemu Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II nauczycielowi i świadkowi *Salvifici doloris* z czcią najwyższą i wdzięcznością za przykład wierności w cierpieniu” Książkę tą otrzymał Ojciec Święty w swoich dniach wielkiego cierpienia. Jeszcze na kilka dni przed śmiercią podpisał skierowany do autora list.

Książkę tą trzeba medytować, szukać światła na nasz egzamin, jak też podać ludziom, których w naszych parafiach odwiedzamy z posługą duszpasterską. Wiele znajdziemy w niej inspiracji do dobrej, pogłębionej teologicznie posługi cierpiącym, do sprawowania sakramentów chorych. Książka ta może służyć jako pomoc, przewodnik na czas najtrudniejszego, życiowego egzaminu. Ale jest to zarazem

książka, która budzi nadzieję, wskazuje i prowadzi do ostatecznego sensu Krzyża — do Zmartwychwstania.

ŚWIERZAWSKI Wacław Józef bp, *Katechezy katechumenalne i mystagogiczne. 1. Wiara co ci daje? 2. Nadzieję złożyliśmy w Chrystusie, 3. Zostanie miłość*, San-
domierz 2005.

Jak wiadomo, od wielu lat ks. bp Wacław Świerzawski, jeszcze jako profesor i dyrektor Instytutu Liturgicznego w Krakowie, obejmował troską duszpasterską ludzi dorosłych, którzy po różnych życiowych doświadczeniach zapragnęli zostać uczniami Jezusa Chrystusa, przyjąć chrzest. Z tej troski zrodził się nie tylko duszpasterski ośrodek katechumenalny przy kościele św. Marka, ale i wspólnota sióstr św. Jadwigi, która ma w swym charyzmacie, jako jeden z głównych celów swego istnienia, posługę ludziom—katechumenom — pragnącym przygotować się na przyjęcie chrztu świętego. I temu też dziełu służą te trzy obszernie tomy, obejmujące 336 + 480 + 452, łącznie 1268 stron. Tomy te zawierają, jak czytamy na obwolucie, „materiały do prowadzenia katechumenatu odrodzonego przez Sobór Watykański II”, a dalej znajdujemy motywację, która przyświecała autorowi przy opracowaniu tych publikacji:

Jak w pierwszych wiekach chrześcijaństwa, tak i dziś zjawisko katechumenatu jest duszpasterską odpowiedzią Kościoła na pragnienie chrztu, jakie wzbudza Bóg w tych, którzy wcześniej nie spotkali Chrystusa, a teraz jako dorośli zaczynają Go odkrywać w Kościele. A ponieważ czynią to świadomie i często z żywym zaangażowaniem, jest katechumenat wielką szansą dla duszpasterstwa parafialnego — choć równocześnie wielkim problemem, bo ani duszpasterze, ani parafianie nie są jeszcze gotowi, by tę szansę w pełni wykorzystać. Te zapisy, zebrane z posługi katechumenom, mogą być pomocą w tej tak ważnej pracy.

Do kogo jest skierowana ta publikacja, te trzy obszernie tomy? Do katechistów, ale i do katechumenów, jak też i do ochrzczonych, rodziców, chrzestnych, do całej wspólnoty gromadzącej się przy ołtarzu. Stanowi ona wyczerpujący komentarz do liturgicznej księgi zawierającej *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*.

Jest to nie tylko komentarz historyczno-teologiczno-liturgiczny, ale przede wszystkim mystagogiczny, uczący, jak chrzest i chrześcijaństwo wprowadzać w codzienność, jak po prostu żyć darem nowego życia, ofiarowanego przez Chrystusa ukrzyżowanego i zmartwychwstałego, obecnego, żyjącego i działającego w Kościele i w liturgii mocą Ducha Świętego. Spełniają zatem te tomy postulat soborowego Dekretu o misyjnej działalności Kościoła:

[Katechumenat] nie jest jedynie wykładem dogmatów i pouczeń, lecz odpowiednio rozłożonym w czasie wstępem i szkoleniem, podczas których uczniowie łączą się z Chrystusem, swoim Nauczycielem. Katechumeni powinni więc być właściwie wtajemniczani w misterium zbawienia, praktykowanie obyczajów ewangelicznych i świętych obrzędów celebrowanych w następujących po sobie okresach, a także wprowadzani w życie wiary, liturgii i miłości Ludu Bożego (14).

Sądzę, że te trzy tomy bardzo dobrze posłużą duszpasterzom, którzy niekoniecznie będą się zajmować katechumenatem. Jest w nich głębia przemyśleń, skupiona

wokół trzech fundamentalnych cnót — wiary, nadziei, miłości z czego może każdy dużo skorzystać dla własnego pogłębienia życia wewnętrznego, jak też odnaleźć wiele inspiracji do katechezy, homilii, kierownictwa duchowego czy wreszcie do owocniejszego sprawowania świętej liturgii. Nie jest to łatwa książka, ale też nie łatwego uczy życia. Uczy bowiem i pomaga, prowadząc na drogę nawrócenia, wewnętrznej przemiany i pójścia konsekwentnie, wytrwale za Chrystusem.

Kto jest uczniem Chrystusa, żyje dynamizmem Paschy Chrystusowej. Jego Pascha staje się naszą, mamy przywilej uczestniczenia w niej. Stąd, jeśli nie dochodzimy do samego sedna uczestniczenia, to jest to tylko obchodzenie dookoła tego życiodajnego centrum (t. III, s. 265).

Ks. Stefan Koperek CR

LITURGIKA

Agenda liturgiczna Diecezji Rzeszowskiej, BIAŁOGŁOWSKI Edward bp i in. (red.), Rzeszów 2005, 508 s.

W praktyce parafialnej niezwykle cenną pomoc liturgiczną stanowią diecezjalne agendy, zawierające formy nabożeństw celebrowanych w określonym Kościele lokalnym. Do licznych diecezji posiadających taką księgę liturgiczną dołączyła istniejąca od 1992 r. diecezja rzeszowska. *Agenda liturgiczna Diecezji Rzeszowskiej* jest wynikiem najpierw postulatów I Synodu Diecezji Rzeszowskiej, a następnie prac diecezjalnej komisji liturgicznej pod przewodnictwem ks. bpa Edwarda Białogłowskiego. Dość obszerna księga liturgiczna podzielona została na dwie główne części: w pierwszej zawarto nabożeństwa, które ze swej natury winny być sprawowane w każdej parafii diecezji rzeszowskiej (formy kultu Eucharystii, nabożeństwa w roku liturgicznym, nabożeństwa ku czci Chrystusa, Matki Bożej i świętych, nabożeństwa okolicznościowe oraz błogosławieństwa i poświęcenia), natomiast w drugiej części znalazły się celebracje znane jedynie w niektórych parafiach (nabożeństwa i nowenny).

JANIEC Zdzisław, *Liturgia dla wszystkich*, Wydaw. Diecezjalne, Sandomierz 2005, 421 s., ISBN 83-7300-424-6.

Z zamierzenia autora książka ma posiadać charakter bardziej popularny, być „nieco ambitniejszym elementarzem liturgicznym”, przeznaczonym zarówno dla osób duchownych, jak i świeckich. Zatem nie jest to całościowy podręcznik liturgiki, ale wyjaśnione w nim zostały niektóre ważne problemy liturgiczne, przy uwzględnieniu najnowszych dokumentów i norm liturgicznych. Książka podzielona jest na cztery zasadnicze części omawiające kolejno: rok liturgiczny, liturgię Mszy św., formację liturgiczną duchownych i świeckich oraz liturgiczny kult Maryi. Zwieńczenie publikacji stanowi artykuł ks. Władysława Głowy przedstawiający teksty formularzy mszalnych jako źródła dla homilii.

JUSZCZY SZYŃ Lesław, *Nabożeństwa eucharystyczne. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu*, „Rafael”, Kraków 2005, 202 s., ISBN 83-89431-77-7.

Jest to praktyczny podręcznik przeznaczony dla duszpasterzy, który w zamierzeniu autora ma stanowić pomoc w przewodniczeniu adoracjom Najświętszego Sakramentu lub spotkaniom modlitewnym. Składa się on z trzech części, z których każda zawiera po 12 gotowych nabożeństw: w pierwszej części skierowane są one do Boga Ojca, w drugiej — do Syna Bożego, zaś w trzeciej — do Ducha Świętego. Układ każdego nabożeństwa opiera się na identycznym schemacie, w którym przeplatane śpiewem następują kolejno po sobie: wprowadzenie do modlitwy, czytanie biblijne, modlitwa i nauczanie.

Mistagogia a duchowość (Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach 22; ISSN 1643-0131), ŻADŁO Andrzej (red.), Księg. św. Jacka, Katowice 2004, 181, [3] s., ISBN 83-7030-405-2.

Treść: MISZTAŁ Wojciech, *Od duchowości do mistagogii i od mistagogii do duchowości*, s. 15–29; SOBECZKO Helmut Jan, *Rola i miejsce mistagogii w Kościele pierwotnym*, s. 30–45; CZERWIK Stanisław, *Mistagogia w służbie duchowości liturgicznej po soborze watykańskim II*, s. 46–61; ZIMOŃ Damian abp, *Miejsce na mistagogię w roku liturgicznym*, s. 62–71; CICHY Stefan bp, *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych inspirowanym źródłem dla mistagogii*, s. 72–80; MISIASZEK Kazimierz SDB, *Mistagogia w katechezie*, s. 81–90; PIERSKAŁA Rudolf, *Mistagogia w przepowiadaniu słowa Bożego*, s. 91–103; ŻADŁO Andrzej, *Mistagogia w liturgii*, s. 104–125; PALŃSKI Jerzy, *Mistagogia w celebracjach liturgicznych z udziałem dzieci*, s. 126–137; MATEJA Erwin, *Mistagogia w procesie pomocy rodzicom w przygotowaniu ich dzieci do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej*, s. 138–146; SIELEPIN Adelajda CHR, *Mistagogia jako metoda*, s. 147–161; SŁOMKA Jan, *Spór o władzę Kościoła nad chrztem*, s. 162–169; MALINA Artur, *Mistagogiczny i pedagogiczny charakter przemienienia w narracji Marka (9,2-13)*, s. 170–181.

Misterium Eucharystii. Wykłady otwarte zorganizowane w okresie wielkiego postu 2005 (Sympozja 58), WORBS Marcin (red.), Red. Wydaw. WT UO, Opole 2005, 106, [1] s., [2] s. tabl., ISBN 83-88939-93-9.

Treść: CZERSKI Janusz, *Biblijny przekaz Ostatniej Wieczerzy*, s. 7–12; DOLA Kazimierz, *Udział wiernych w celebracji eucharystycznej. Rys historyczny*, s. 13–20; NOSSOL Alfons abp, *Ekumeniczny wymiar prawdy o realnej obecności Chrystusa w Eucharystii*, s. 21–32; SOLSKI Zbigniew Władysław, *Eucharystia w literaturze*, s. 33–41; MANIURKA Piotr Paweł, *Eucharystia w malarstwie*, s. 43–52; WALOSZEK Joachim, *Muzyka w Eucharystii*, s. 53–62; POŚPIECH Remigiusz, *Eucharystia w muzyce*, s. 63–79; SOBECZKO Helmut Jan, *Komunia święta na rękę. Podstawy historyczne i teologiczno-pastoralne*, s. 81–90; Aneks: List apostołski *Mane nobiscum Domine* Ojca Świętego Jana Pawła II na Rok Eucharystii, s. 93–106.

Nabożeństwa Drogi Krzyżowej, Kraków, Wydaw. WAM 2005, 284 s., ISBN 83-7318-444-9.

Pozycja ma charakter praktyczny i zawiera cały szereg propozycji nabożeństw drogi krzyżowej różnych autorów, zaczerpnięte z innych, wcześniejszych publikacji. We wstępie umieszczono krótką historię nabożeństwa i zwrócono uwagę na jego charakterystyczne cechy. Teksty podzielone zostały na nabożeństwa dla dzieci, młodzieży i dorosłych, przy czym w tej ostatniej grupie wyróżniono propozycje dla ogółu wiernych, dla rodzin, kapłanów i osób starszych.

NADOLSKI Bogusław TChr, *Komunia święta „na rękę”*, Wydaw. WAM, Kraków 2005, 91, [1] s., bibliogr., ISBN 83-7318-548-8.

Znana ze starożytności forma przyjmowania Komunii św. „na rękę” po odnowie liturgicznej Soboru Watykańskiego II stała się bardzo powszechną w wielu państwach zachodniej Europy i Ameryki. Również w Polsce nadchodzi czas, kiedy możliwość tej formy przyjmowania Ciała Chrystusa otwiera się przed wiernymi w niektórych diecezjach. Autor w kolejnych rozdziałach przedstawia: odnowienie możliwości przyjmowania Komunii św. „na rękę” dzięki instrukcji *Memoriale Domini* z 1969 r., tę formę przyjmowania Ciała Chrystusa w Kościele wczesnochrześcijańskim, powrót do praktyki Komunii św. pod dwiema postaciami po *Vaticanum II*, zagadnienia szczegółowe związane z niemożliwością udzielania Komunii samym sobie przez wiernych i dwukrotnego przyjmowania Komunii św. w ciągu tego samego dnia oraz konieczność stałej formacji eucharystycznej. Uzupełnieniem są teksty dwóch katechez mistagogicznych Cyryla Jerozolimskiego, mówiących o Ciele i Krwi Pańskiej oraz o Mszy św.

NADOLSKI Bogusław TChr, *Odpowiedzi na 101 pytań o Mszę świętą*, Wydaw. WAM, Kraków 2005, 215 s., (Odpowiedzi na 101 pytań o...), ISBN 83-7318-379-5.

Książka, o charakterze popularnym, zawiera 101 pytań i odpowiedzi, jakie współczesny człowiek stawia najczęściej w odniesieniu do tajemnicy Eucharystii. Nie jest to teoretyczne tylko opracowanie, ponieważ podjęte pytania „nie powstały przy biurku, ale postawili je ludzie dorośli, młodzież z różnych środowisk”. Spektrum stawianych pytań jest bardzo różnorodne — od pytań praktycznych, aż po sięgające głęboko kwestie dotyczące teologicznych sformułowań. Pytania ułożono, rozpoczynając najpierw od ogólnych dotyczących Eucharystii, a następnie według poszczególnych części Mszy św., a zatem związane z obrzędami wstępnymi, liturgią słowa, liturgią eucharystyczną i obrzędami zakończenia.

NIEDŹWIEDŹ Anna, *Obraz i postać. Znaczenia wizerunku Matki Boskiej Częstochowskiej*, Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2005, 310 s., bibliogr., ISBN 83-233-1938-3.

Autorka publikacji jest etnologiem i antropologiem kultury, i z punktu widzenia tych dyscyplin naukowych spogląda na otaczany bez wątplenia największym sza-

cunkiem w Polsce obraz–ikonę Matki Bożej Częstochowskiej. Podejmuje najpierw wnikliwą analizę historii powstania obrazu, badając zarówno opisy legendarne, jak i różne hipotezy naukowe (rozdział I). Rozdział II poświęca ranom obrazu, badając legendarne przekazy ich powstania, jak i zapisy historyczne, zarazem wyjaśniając głęboką symbolikę takiego elementu obrazu. Kolejna część książki (III) zajmuje się faktem parokrotnej cudownej obrony Jasnej Góry na przestrzeni dziejów i jej związkami z obecnością obrazu w literaturze i badaniach historyków. Z jasnogórską ikoną nieodłącznie związany jest tytuł „Królowej Polski”, którego źródło i znaczenie autorka przedstawia w rozdziale IV. W ostatniej części (V) ukazana zostaje ludowa prawda o wizerunku Matki Boskiej Częstochowskiej.

SOBECZKO Helmut Jan, *Servitium liturgiae. Wybór artykułów. Księga wydana z okazji 65. rocznicy urodzin i 40-lecia pracy naukowo-dydaktycznej Księdza Profesora Helmuta Jana Sobeczki* (Opolska Biblioteka Teologiczna 71), red. Erwin Mateja, Rudolf Pierskała, Marcin Worbs, Red. Wydaw. WT UO, Opole 2004, 761 s., bibliogr., ISBN 83-88939-90-4.

Dwa jubileusze: 65. roku życia oraz 40 lat pracy dydaktycznej ks. prof. Helmuta J. Sobeczki stały się okazją do wydania księgi zawierającej wybór publikacji z bogatego dorobku naukowego jego życia. Publikację otwiera kalendarium życia Jubilata autorstwa ks. E. Mateji, zaś ks. M. Worbs wylicza najpierw publikacje, a następnie prace naukowe napisane pod jego kierunkiem za lata 2000–2004. Wybór publikacji ks. prof. H. Sobeczki podzielony został na 8 części, w których poszczególne artykuły następują w porządku chronologicznym. Są to zatem przyczynki: z dziejów liturgii, dotyczące pionierów odnowy liturgicznej, teologii liturgii, omawiające odnowione księgi liturgiczne, dotyczące świętowania dnia Pańskiego, z dziedziny liturgiki pastoralnej, poświęcone kultowi świętych oraz ostatnia część, poruszająca problematykę I Synodu Diecezji Opolskiej, którego Jubilat był Sekretarzem Generalnym.

SUPERSON Jarosław SAC, *Historia uroczystości Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata*, Wydaw. WAM, Kraków 2005, 103 s., ISBN 83-7318-500-3.

Uroczystość Chrystusa Króla została wprowadzona poprzez proklamację encykliki *Quas primas* papieża Piusa XI w 1925 r. Autor w swej monografii opisuje kontekst historyczny tych lat, ukazując dzieje Kościoła w splocie niekorzystnych dla niego politycznych wydarzeń, a następnie przedstawia teologiczne aspekty wynikające z treści encykliki i wprowadzenia uroczystości w życie Kościoła. Wymienione kwestie ujęto w czterech rozdziałach: *Ruch teologiczno-liturgiczny wokół idei „Królestwa społecznego Chrystusa”*; *Wydarzenia historyczne po ogłoszeniu encykliki „Annum sacrum”*; *Ogłoszenie przez Piusa XI encykliki „Quas primas” i analiza jej elementów*; *Uroczystość naszego Pana Jezusa Chrystusa Króla przed, w czasie i po reformie soborowej*.